

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การเสนอผลการวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน ประถมศึกษาที่ตั้งอยู่ในชุมชนชาวเขา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 8 ครอบคลุมในเรื่องต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษาที่ตั้งอยู่ในชุมชนชาวเขา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 8 ในด้านนโยบายการจัดการเรียนการสอน การนำหลักสูตรไปใช้ สภาพครูและนักเรียน สภาพทั่วไปของโรงเรียน และความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารและครูในโรงเรียนประถมศึกษาที่ตั้งอยู่ในชุมชนชาวเขา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 8 จำนวน 617 โรงเรียน ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารและครูในโรงเรียนประถมศึกษาที่ตั้งอยู่ในชุมชนชาวเขา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 8 ปีการศึกษา 2541 โดยเป็นผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 123 คน และครู จำนวน 369 คน รวมตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย จำนวนทั้งสิ้น 492 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มี 6 ฉบับ ได้แก่

ฉบับที่ 1 แบบสอบถามผู้บริหารโรงเรียน เกี่ยวกับนโยบายในการจัดการเรียนการสอน การนำหลักสูตรไปใช้ สภาพทั่วไปของโรงเรียน และความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

ฉบับที่ 2 แบบสอบถามครู เกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้ และสภาพครูและนักเรียน

ฉบับที่ 3 แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน เกี่ยวกับข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษาที่ตั้งอยู่ในชุมชนชาวเขา

ฉบับที่ 4 แบบสัมภาษณ์ครู เกี่ยวกับข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการจัดการเรียน การสอนในโรงเรียนประถมศึกษาที่ตั้งอยู่ในชุมชนชาวเขา

ฉบับที่ 5 แบบสังเกตการจัดการเรียนการสอนของครูในโรงเรียนประถมศึกษาที่ตั้งอยู่ ในชุมชนชาวเขา

ฉบับที่ 6 แบบสำรวจสภาพแวดล้อมทั่วไปในโรงเรียนประถมศึกษาที่ตั้งอยู่ในชุมชน ชาวเขา

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลโดย ส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ไปยังผู้บริหารโรงเรียน 123 ฉบับ ได้รับคืน 106 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 86.18 และครู 369 ฉบับ ได้รับคืน 321 คิดเป็น ร้อยละ 86.99 ส่วนการสำรวจ การสัมภาษณ์ และการสังเกต ผู้วิจัยดำเนินการด้วยตนเอง โดยสำรวจ โรงเรียน 16 โรง และสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน 16 คน สัมภาษณ์ครู 16 คน สังเกตครู 16 คน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ร้อยละ 94.34 เป็นชาย ร้อยละ 37.74 มีอายุอยู่ระหว่าง 41 – 45 ปี ร้อยละ 83.96 มีวุฒิทางการศึกษา ระดับปริญญาตรี ร้อยละ 36.79 มีประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหารโรงเรียนมากกว่า 10 ปี ร้อยละ 34.91 มีประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่ตั้งอยู่ในชุมชนชาวเขา 1 – 5 ปี ร้อยละ 41.51 ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง อาจารย์ใหญ่ ผู้บริหารร้อยละ 52.83 สามารถพูดและฟังภาษาชาวเขาคำของนักเรียนได้เป็นบางคำ และร้อยละ 38.68 มีภูมิตำเนาอยู่ต่างจังหวัด

ครูส่วนใหญ่ ร้อยละ 55.76 เป็นหญิง ร้อยละ 22.12 มีอายุ 41 – 45 ปี มีวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 41.74 มีประสบการณ์ในการสอนมากกว่า 10 ปี ร้อยละ 44.45 มีประสบการณ์การสอนในโรงเรียนประถมศึกษาที่ตั้งอยู่ในชุมชนชาวเขา 1 – 5 ปี ร้อยละ 17.76 มีหน้าที่รับผิดชอบเป็นครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ร้อยละ 81.93 สอนประจำชั้น และร้อยละ 35.83 มีภูมิตำเนาอยู่ต่างจังหวัด

ตอนที่ 2 สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษาที่ตั้งอยู่ในชุมชนชาวเขา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 8

1. ด้านนโยบายการจัดการเรียนการสอน

ผู้บริหารส่วนใหญ่ ร้อยละ 82.08 รับนโยบายการจัดการเรียนการสอนมาจากสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ผู้บริหารทุกคน มีนโยบายมุ่งเปิดโอกาสให้เด็กชาวเขาในวัยเรียนทุกคนเข้ารับการศึกษอย่างครบถ้วน

ปัญหาเกี่ยวกับนโยบายการจัดการเรียนการสอน ผู้บริหารโรงเรียน มีปัญหามากประมาณในการดำเนินงานตามนโยบายที่ได้รับมาไม่พอเพียง

ผู้บริหารโรงเรียนได้ให้ข้อเสนอแนะว่า โรงเรียนควรปรับหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น วัฒนธรรมและประเพณีของชาวเขา

2. ด้านการนำหลักสูตรไปใช้

2.1 การบริหารและบริการหลักสูตร

ผู้บริหารทุกคน จัดเวลาเรียนแบบ 2 ภาคเรียน โดยเรียนวันจันทร์ถึงวันศุกร์หยุดวันเสาร์และวันอาทิตย์ ผู้บริหารส่วนใหญ่ ทิजारณาครูเข้าสอนโดยคำนึงถึงประสบการณ์การสอนของครู มีการเตรียมบุคลากรเพื่อจัดการเรียนการสอน โดยจัดประชุมชี้แจงเกี่ยวกับหลักสูตร แผนการสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน กำหนดให้ครูในโรงเรียนมีความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมและประเพณีของชาวเขาเผ่าที่สอน ได้จัดและบริการวัสดุหลักสูตรให้กับครู โดยจัดบริการหลักสูตรประถมศึกษา ทุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) และคู่มือครู

ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารและบริการหลักสูตร ผู้บริหารโรงเรียน มีปัญหาเรื่องครูมีจำนวนน้อยต้องรับภาระงานมาก และงบประมาณในการจัดหาวัสดุหลักสูตรเพิ่มเติมไม่พอเพียง

ผู้บริหารได้ให้ข้อเสนอแนะว่า ควรมีการจัดอบรม ประชุมสัมมนาอยู่เสมอ โดยเฉพาะเรื่องการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น เนื่องจากครูส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจ

2.2 การส่งเสริมและสนับสนุนการใช้หลักสูตร

ผู้บริหารส่วนใหญ่ มีการสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ครู โดยให้ความเป็นกันเองกับครูและวิธีส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูเข้ารับการอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ มีการสนับสนุนและจูงใจให้นักเรียนมาเรียน โดยจัดอุปกรณ์การเรียน เช่น หนังสือ สมุด ดินสอ ให้กับนักเรียนที่ขาดเงินและจัดโครงการอาหารกลางวัน มีการส่งเสริมและสนับสนุนการเตรียมการจัดการเรียนการสอนของครู โดยจัดประชุมครูเพื่อวางแผนและเตรียมงานก่อนเปิดภาคเรียน มีการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนของครู โดยให้ครูได้แลกเปลี่ยนความรู้กันเกี่ยวกับวิธีสอนและเทคนิคการสอน มีการส่งเสริมและสนับสนุนการผลิตและการใช้สื่อการสอนของครู โดยจัดสรรงบประมาณและจัดหาวัสดุอุปกรณ์ในการผลิตสื่อการสอน มีการส่งเสริมและสนับสนุนการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอนของครู โดยจัดให้ครูประเมินผลการเรียนทั้งทางด้านความรู้และการปฏิบัติ มีการนิเทศและติดตามการใช้หลักสูตร โดยวางแผนการนิเทศและติดตามผลร่วมกันระหว่างครู ผู้บริหารและศึกษานิเทศก์

ปัญหาเกี่ยวกับการส่งเสริมการใช้หลักสูตร ผู้บริหารส่วนใหญ่ มีปัญหาเรื่องครูมีภาระงานมากจึงไม่มีเวลาจัดทำแผนหรือศึกษาวัสดุหลักสูตร

ผู้บริหารโรงเรียนได้ให้ข้อเสนอแนะว่า รัฐบาลควรจัดสรรงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ให้แก่โรงเรียนประถมศึกษาที่ตั้งอยู่ในชุมชนชาวเขาให้เพียงพอ

2.3 การปรับหลักสูตร

2.3.1 การปรับเนื้อหา

ครูส่วนใหญ่ มีการปรับเนื้อหา เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นและสังคมของชาวเขา และนำเนื้อหาหลาย ๆ กลุ่มวิชามารวมการกัน

ปัญหาเกี่ยวกับการปรับเนื้อหา ครูส่วนใหญ่ มีปัญหา เรื่องเอกสารและแหล่งข้อมูลเพื่อนำไปปรับเนื้อหาไม่พอเพียง

ครูได้ให้ข้อเสนอแนะในการปรับเนื้อหาว่า ควรมีการปรับเนื้อหาโดยยึดเอาสภาพท้องถิ่นและสังคมของชาวเขาเป็นหลัก เพื่อให้สามารถนำไปใช้ในวิถีประจำวันได้

2.3.2 การปรับเวลาเรียน

ครูส่วนใหญ่ มีการปรับเวลาเรียน เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพนักเรียน และเพิ่มเวลาเรียนในเนื้อหาที่จำเป็นสำหรับชาวเขา

ปัญหาเกี่ยวกับการปรับเวลาเรียน ครูส่วนใหญ่ มีปัญหา เรื่องเวลาเรียนที่ปรับยังไม่สอดคล้องกับสภาพนักเรียน

ครูได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับเวลาเรียนว่า ควรเพิ่มเวลาเรียนในกลุ่มทักษะ เพราะเป็นวิชาที่นักเรียนมีปัญหาและเป็นพื้นฐานในการเรียนกลุ่มวิชาอื่น

2.4 การจัดการเรียนการสอน

2.4.1 การเตรียมการสอน

ครูส่วนใหญ่ มีการจัดทำแผนการสอนหรือกำหนดการสอน โดยจัดทำแผนการสอนหรือกำหนดการสอนเป็นบางวิชา ไม่ได้เตรียมภาษาของชาวเขาเพื่อที่จะใช้พูดกับนักเรียนในชั้น เพราะไม่ต้องการให้นักเรียนพูดภาษาชาวเขาในชั้นเรียน ครูร้อยละ 32.40 ได้ฝึกพูดภาษาของชาวเขาเพื่อที่จะใช้พูดกับนักเรียนในชั้น โดยฝึกพูดคำหรือประโยคที่จำเป็นพอที่จะใช้ในการสื่อความหมายได้

ปัญหาเกี่ยวกับการเตรียมการสอน ครูส่วนใหญ่ มีปัญหา เรื่องภาระหน้าที่มีมากทำให้ไม่มีเวลาจัดเตรียมการสอนได้ต่อเนื่อง

ครูได้ให้ข้อเสนอแนะในการเตรียมการสอนว่า ควรศึกษาเนื้อหาควบคู่กับสภาพท้องถิ่น ภาษา วัฒนธรรมและประเพณีของชาวเขาก่อนจะสอนอยู่เสมอ

2.4.2 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ครูส่วนใหญ่ ไม่ใช้ภาษาของชาวเขาเผ่าที่สอนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพราะไม่ต้องการให้นักเรียนพูดภาษาชาวเขาในชั้นเรียน มีวิธีสอนให้นักเรียนที่ไม่เข้าใจ โดยให้เพื่อนนักเรียนที่เข้าใจภาษาไทยช่วยอธิบาย ใช้วิธีสอนและเทคนิคการสอนแบบสสาริด ครูที่รับผิดชอบสอนประจำชั้นมากกว่า 1 ชั้น จะใช้วิธีสอนห้องแรกและมอบหมายงานแล้วจึงไปสอนอีกห้องหนึ่ง

ปัญหาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครูส่วนใหญ่ มีปัญหาเรื่องการเรียนรู้ของนักเรียนเป็นไปไม่ได้ซ้ำเพราะใช้ภาษาชาวเขามากกว่าภาษาไทย

ครูได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนว่า ควรจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริงและให้แสดงออกให้มากที่สุด เพราะวิธีนี้นักเรียนชาวเขาจะรับรู้และเข้าใจดี

2.4.3 สื่อการสอน

ครูส่วนใหญ่ ใช้สื่อที่ผลิตขึ้นเอง โดยใช้วัสดุเหลือใช้ต่างๆ ครูไม่ใช้หนังสือหรือแบบฝึกหัดที่จัดทำขึ้นสำหรับนักเรียนชาวเขา ครูร้อยละ 35.52 ใช้หนังสือหรือแบบฝึกหัดที่จัดทำขึ้นสำหรับนักเรียนชาวเขา โดยจัดทำขึ้นเอง สร้างร่วมกับครูคนอื่นและเป็นหนังสือที่ทางจังหวัดจัดทำขึ้น

ปัญหาเกี่ยวกับสื่อการสอน ครูส่วนใหญ่ มีปัญหา เรื่องงบประมาณในการจัดซื้อและจัดทำสื่อไม่พอเพียง

ครูได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสื่อการสอนว่า ควรจัดสรรงบประมาณในการจัดทำและจัดซื้อสื่อการสอนให้เพียงพอ

2.4.4 การวัดผลและประเมินผล

ครูส่วนใหญ่ มีจุดประสงค์การวัดผลและประเมินผล เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน สร้างเครื่องมือที่ใช้วัดผลและประเมินผลเอง ใช้เกณฑ์การผ่านจุดประสงค์ในสมุดประจำชั้น โดยใช้ตามเกณฑ์การผ่านจุดประสงค์ที่ระบุไว้ในคู่มือการวัดและประเมินผล ครูบางคน ใช้เกณฑ์การผ่านจุดประสงค์ในสมุดประจำชั้น โดยปรับเกณฑ์การผ่านจุดประสงค์ให้ต่ำลง เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพนักเรียนซึ่งมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

ปัญหาเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผล ครูบางคน มีปัญหา เรื่องความรู้และทักษะในการสร้างเครื่องมือวัดผลไม่พอเพียง

ครูได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลว่า ควรวัดผลตามสภาพความเป็นจริงของนักเรียน

2.4.5 กิจกรรมเสริมหลักสูตร

ผู้บริหารทุกคน มีการจัดกิจกรรมกีฬา ผู้บริหารส่วนใหญ่ จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรตามความพร้อมของครู จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรในเวลาเรียน

ปัญหาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ผู้บริหารส่วนใหญ่ มีปัญหาเรื่องงบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรไม่พอเพียง

ผู้บริหารได้ให้ข้อเสนอแนะการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรว่า ควรจัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น สภาพโรงเรียนและงบประมาณที่ได้รับ

3. สภาพครูและนักเรียน

3.1 สภาพครู

ครูส่วนใหญ่ เดินทางมาโรงเรียนโดยรถจักรยานยนต์ และครูจำเป็นต้องรู้เรื่องขนบธรรมเนียมและประเพณีของชาวเขา โดยพูดคุยซักถามจากนักเรียน สามารถฟังและพูดภาษาของชาวเขาเผ่าที่สอนได้เป็นบางคำ

ปัญหาเกี่ยวกับครู มีจำนวนไม่เพียงพอทำให้มี หน้าที่รับผิดชอบมากเกินไป

ครูได้ให้ข้อเสนอแนะว่า ควรจัดสวัสดิการ เช่น บ้านพักครู เบื้องกันดาร การตรวจเยี่ยม ให้มากขึ้น

3.2 สภาพนักเรียน

ครูส่วนใหญ่ ตอบว่า นักเรียนมีฐานะยากจน นักเรียนสามารถพูดภาษาไทยได้แต่ไม่ชัดเจน นักเรียนสามารถอ่านและเขียนภาษาไทยได้ตามระดับชั้นที่เรียน นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำในวิชาภาษาไทย โดยมีสาเหตุจาก นักเรียนไม่เข้าใจภาษาไทย

ปัญหาเกี่ยวกับนักเรียน คือ นักเรียนได้รับการเอาใจใส่ดูแลจากผู้ปกครองไม่พอเพียง

ครูได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับนักเรียนว่า ควรใช้วิธีพูดและชี้แจงให้นักเรียนเห็นคุณค่าและความสำคัญของการศึกษา

4. สภาพทั่วไปของโรงเรียน

ลักษณะชุมชนชาวเขาที่โรงเรียนให้บริการอยู่นั้น ตั้งอยู่กระจัดกระจายห่างไกลกัน ชาวเขาที่โรงเรียนให้บริการเป็นชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง โรงเรียนมีที่ตั้งไม่เหมาะสมต่อการจัดการเรียน การสอน เนื่องจากมีพื้นที่ราบน้อย ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ลาดเอียง อาคารเรียนเป็นอาคารปูนชั้นเดียว เปิดสอนในระดับประถมศึกษาครบทุกชั้นเรียน มีจำนวนครูและผู้บริหารที่ปฏิบัติงานในโรงเรียน 6-10 คน เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก (นักเรียน น้อยกว่า 120 คน) มีอาคารเรียนและห้องเรียนไม่เพียงพอ ได้สร้างอาคารเรียนชั่วคราว

ปัญหาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทั่วไปของโรงเรียน คือ ขาดแคลนน้ำดื่มน้ำใช้ในช่ วงฤดูร้อน

ผู้บริหารได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทั่วไปของโรงเรียนว่า ควรปรับปรุง ให้เหมาะสมกับสภาพของโรงเรียนที่เป็นอยู่ เท่าที่จะจัดได้

5. ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

ผู้บริหารส่วนใหญ่ มีวิธีการให้ชุมชนชาวเขามีเจตคติที่ดีต่อการเรียนการสอน โดยให้ บุคคลในชุมชนเข้ามาเป็นกรรมการศึกษาของโรงเรียน มีการส่งเสริมและสนับสนุนการอนุรักษ์ ศิลปวัฒนธรรมและประเพณีของชาวเขา โดยกำหนดวันให้นักเรียนแต่งกายชุดประจำเผ่ามาเรียน มีการ จัดกิจกรรมในการช่วยเหลือชุมชนชาวเขา โดยให้ความช่วยเหลือครอบครัวของนักเรียนที่ยากจน เช่น เสื้อผ้า อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ชุมชนชาวเขาให้การสนับสนุนและร่วมมือในการจัดการเรียนการสอน โดยบุคคลในชุมชนมาร่วมกิจกรรมต่างๆที่ทางโรงเรียนจัดขึ้นและชุมชนให้ความร่วมมือกับทาง โรงเรียนเมื่อทางโรงเรียนขอความช่วยเหลือ

ปัญหาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน คือ การสื่อสารกับชาวเขามี อุปสรรคทางด้านภาษาเพราะชาวเขาไม่เข้าใจภาษาไทย

ผู้บริหารได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนว่า คณะครูในโรงเรียนควรเข้าร่วมกิจกรรมและประเพณีต่าง ๆ ของชุมชนอยู่เสมอ

**ตอนที่ 3 ผลการสำรวจสภาพแวดล้อมทั่วไปของโรงเรียนประถมศึกษาที่ตั้งอยู่ในชุมชนชาวเขา สังกัด
สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ**

โรงเรียน ตั้งอยู่ในบริเวณที่มีชาวเขาดำรงบ้านเรือนอยู่กระจัดกระจายห่างไกลกัน ตั้งอยู่บนเขา มีป่าไม้ล้อมรอบ มีลักษณะอาคารเรียนเป็นอาคารถาวร 2 หลัง มีอาคารอเนกประสงค์ โคสสร้างด้วย อิฐและปูน ถาวร แข็งแรง มีบ้านพักครู ส่วนใหญ่มีจำนวน 2 หลัง สร้างด้วยไม้หรือปูน แข็งแรงใช้ การได้ดี ไม่มีโรงอาหาร แต่มีที่รับประทานอาหารที่ทางโรงเรียนจัดให้ มีห้องพยาบาล โคสส่วนใหญ่ มีเตียง ตู้ยา ตะอาก เป็นระเบียบ มีห้องสมุด โคสส่วนใหญ่ จัดเป็นหมวดหมู่ ระเบียบเรียบร้อย มี บรรณารักษ์ มีส้วม 1-2 หลัง โคสส่วนใหญ่มีสภาพก่อสร้างด้วยอิฐและปูน มุงกระเบื้องหรือสังกะสี ตะอาก สนามโรงเรียนมีพื้นที่คับแคบไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน มีอาหารกลางวันให้นักเรียน โคส ส่วนใหญ่ จัดให้นักเรียนครบทุกคน มีวัสดุอุปกรณ์การเรียนแจกให้นักเรียนครบทุกคน

**ตอนที่ 4 ผลการสัมภาษณ์ผู้บริหารและครูในโรงเรียนประถมศึกษาที่ตั้งอยู่ในชุมชนชาวเขา
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ**

ตอนที่ 4.1 ผลการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 16 คน

1. ความสำเร็จของการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษาที่ตั้งอยู่ในชุมชนชาวเขา ผู้บริหารส่วนใหญ่ มีความเห็นว่า ประสบผลสำเร็จปานกลาง เพราะนักเรียนอ่านออก เขียนได้ และผ่านตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ มีนักเรียนส่วนหนึ่งศึกษาต่อ
2. การตอบสนองนโยบายการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษาที่ตั้งอยู่ในชุมชนชาวเขา ที่มุ่งเน้นการพัฒนาหลักสูตร แผนการสอนให้สอดคล้องกับสภาพของสังคม สิ่งแวดล้อม ขนบธรรมเนียมประเพณีและค่านิยมของชาวเขา ผู้บริหารส่วนใหญ่ มีความเห็นว่า ได้จัดการเรียนการสอนตอบสนองนโยบายโคสสอนการประกอบอาชีพบนเขา เช่น การปลูกผัก ทำไร่ มีการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น เน้นให้นักเรียนรู้จักพึ่งตนเอง มีการนิมนต์พระสงฆ์มาสอน และมีโครงการให้นักเรียนอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น โครงการรณรงค์
3. ความแตกต่างระหว่างคุณภาพของการจัดการเรียนการสอนให้กับนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาที่ตั้งอยู่ในชุมชนชาวเขากับโรงเรียนที่ตั้งอยู่ที่ราบ ผู้บริหารส่วนใหญ่ มีความเห็นว่า แตกต่างกัน เพราะหลักสูตรที่ได้รับมาส่วนใหญ่เป็นเรื่องเกี่ยวกับที่ราบแต่สภาพชีวิตความเป็นอยู่ ภาษาและวัฒนธรรมของชาวเขาจะแตกต่างจากคนที่ราบ ทำให้จัดการเรียนการสอนให้

นักเรียนได้ไม่เต็มที่ นอกจากนี้นักเรียนยังไม่เห็นความสำคัญของการเรียน เพราะเชื่อว่าเรียนไปก็ไม่รู้ จะเอาไปทำอะไร จึงเน้นให้นักเรียนอ่านออก เขียนได้ และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันเท่านั้น

4. ปัญหาในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษาที่ตั้งอยู่ในชุมชน ชาวเขา คือ การสื่อสารภาษากับนักเรียน และผู้ปกครองไม่สนใจนักเรียนเพราะอาจจะต้องทำงานหา เลี้ยงครอบครัวและไม่รู้หนังสือ

5. ข้อเสนอแนะเพื่อการดำเนินการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษาที่ตั้งอยู่ในชุมชนชาวเขาให้ประสบผลสำเร็จ คือ ควรปรับหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพ ท้องถิ่นและสังคมชาวเขา ให้นับคุณภาพชีวิต ไม่นับผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการมากเกินไป ครูต้องเข้ากับ ชุมชนให้มากที่สุดทั้งประเพณี กิจกรรมต่างๆ ของชุมชนเพื่อศึกษาชีวิต ประเพณีและวัฒนธรรมของชาวเขา แล้วนำมาประยุกต์สอนนักเรียน

ตอนที่ 4.2 ผลการสัมภาษณ์ครู จำนวน 16 คน

1. ผลของการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษาที่ตั้งอยู่ในชุมชน ชาวเขา ครูส่วนใหญ่ มีความเห็นว่า ไม่บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ เพราะนักเรียนยังทำไม่ได้ แม้ จะปรับเนื้อหาให้ต่ำลงมาแล้วก็ตาม เนื่องจากนักเรียนขาดเรียนติดต่อกันหลายวัน ไม่เข้าใจภาษาไทย และสื่อ วัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนมีไม่เพียงพอ

2. ความเหมาะสมของหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับ ปรับปรุง พ.ศ. 2533) ต่อการนำมาสอนให้กับชาวเขา ครูส่วนใหญ่ มีความเห็นว่า ไม่เหมาะสม เพราะมีเนื้อหามากเกินไป และเนื้อหานั้นยาก ควรมีการปรับหลักสูตรโดยเน้นสอนกลุ่มทักษะ ส่วน กลุ่มวิชาอื่นนำมาบูรณาการกันจะลดเวลาสอนได้มากและควรมีการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นที่นำมาสอน ชาวเขาได้

3. คุณสมบัติของครูที่สอนในโรงเรียนประถมศึกษาที่ตั้งอยู่ในชุมชนชาวเขา ครูส่วนใหญ่ มีความเห็นว่า ครูต้องรู้เกี่ยวกับประเพณี วัฒนธรรมของชาวเขา และภาษาของชาวเขา เพื่อนำมาช่วยสอน ครูต้องมีความอดทน ทุ่มเทให้กับงาน รักเด็ก เพราะนักเรียนชาวเขานั้นไม่ค่อย รู้เรื่อง สอนยากกว่าจะรู้ และโรงเรียนอยู่ไกลเดินทางลำบาก

4. ความพึงพอใจในการสอนในโรงเรียนประถมศึกษาที่ตั้งอยู่ในชุมชนชาวเขา ครูส่วนใหญ่ มีความพึงพอใจ เพราะอยากสอนให้เด็กรู้หนังสือ ทำทาส ความสามารถ เมื่อสอนแล้วเด็กรู้เรื่องเป็นความภาคภูมิใจ และยังได้รับประสบการณ์หลายอย่าง ซึ่งหาไม่ได้ในพื้นที่ราบ แต่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรช่วยเหลือและติดตามดูแลให้มากกว่าที่เป็นอยู่ใน ปัจจุบัน อากายโรงเรียนแต่ไม่ใช่เรื่องนักเรียนหรือชุมชนแต่อยากไปอยู่กับครอบครัว

5. ผลกระทบของค่านิยมและความเชื่อของชาวเขาที่มีต่อการจัดการเรียน การสอน ครูส่วนใหญ่ มีความเห็นว่า มีผลกระทบ โดยเฉพาะ วันประเพณีและการถือผี นักเรียนจะ ขาดเรียนอยู่บ้านเป็นอาทิตย์ ทำให้การสอนไม่ต่อเนื่อง เรียนไม่ทันเพื่อน นอกจากนี้เรื่องใดที่สอนขัด กับความเชื่อ นักเรียนจะรับฟังแต่ไม่ปฏิบัติตาม

6. ความต้องการความช่วยเหลือเพื่อให้การจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน ประถมศึกษาที่ตั้งอยู่ในชุมชนชาวเขาประสบผลสำเร็จ ครูส่วนใหญ่ มีความเห็นว่า ควรมีการจัดสรร สื่อการสอนและวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนให้เพียงพอกับจำนวนนักเรียน โดยเฉพาะ โทรทัศน์ซึ่ง นักเรียนให้ความสนใจมาก และนักเรียนจะเรียนรู้สิ่งต่างๆรอบตัวจากโทรทัศน์ ควรมีการเพิ่มบุคลากร ให้ครบตามเกณฑ์ เพื่อลดปัญหางานรับผิดชอบของครูที่มีมากเกินไป และครูที่เพิ่มควรเป็นครูที่เป็น ชาวเขาเพราะจะได้ เข้าใจสภาพปัญหาของชาวเขา

7. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในโรงเรียน ประถม ศึกษาที่ตั้งอยู่ในชุมชนชาวเขาให้ประสบผลสำเร็จ ครูส่วนใหญ่ มีความเห็นว่า การจัดกิจกรรมการเรียน การสอนนั้นควรเรียนปนเล่นและเน้นให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริงเพราะถ้าเรียนเนื้อหาเกินไป นักเรียนจะ ไม่รับและไม่สนใจเรียน

ตอนที่ 5 ผลการสังเกตการสอนของครูในโรงเรียนประถมศึกษาที่ตั้งอยู่ในชุมชนชาวเขา สังกัดสำนัก งานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 8

ครูส่วนใหญ่ ปฏิบัติคนในขณะสอน โดยมีการเสริมแรงนักเรียน ทุกคนมีบุคลิก ตักขณะเชื่อมั่นในตนเองและมีน้ำเสียงชัดเจนขณะอธิบาย นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียน การสอน นักเรียนมีอุปกรณ์การเรียน เช่น สมุด หนังสือ ครบทุกคน จัดกิจกรรมการเรียน การสอนโดยใช้วิธีแบบบรรยาย ใช้สื่อการสอนประเภทคำราหรือเอกสารต่าง ๆ ที่ใช้ประกอบการเรียน วัตถุประสงค์และประเมินผล โดยใช้วิธีซักถาม และจัดบรรยากาศห้องเรียน โดยให้มีแสงสว่างเพียงพอ

อภิปรายผลการวิจัย

1. ด้านนโยบายการจัดการเรียนการสอน

ผู้บริหารส่วนใหญ่ รับนโยบายการจัดการเรียนการสอนมาจากสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ โดยมีนโยบายมุ่งเปิดโอกาสให้เด็กชาวเขาในวัยเรียนทุกคนเข้ารับการศึกษาครบถ้วน ซึ่งข้อค้นพบดังกล่าวสอดคล้องกับนโยบายของแผนการศึกษาขั้นพื้นฐานที่สูง (พ.ศ. 2535 – 2539) (สมยศ เม่นแฉ่ม, 2539) ที่กล่าวว่า เร่งรัดให้บริการการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งในและนอกระบบโรงเรียนอย่างกว้างขวางและทั่วถึง และสอดคล้องกับนโยบายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในระดับประถมศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2539) ที่กล่าวว่า จัดการศึกษาให้ทั่วถึงเด็กทุกคนและส่งเสริมให้ได้เรียนจบหลักสูตร ซึ่งข้อค้นพบนี้ผู้วิจัยมีความเห็นว่า นอกจากโรงเรียนจะได้รับนโยบายมาโดยตรงแล้ว โรงเรียนประถมศึกษาที่ตั้งอยู่ในชุมชนชาวเขาส่วนใหญ่ก็เน้นเกี่ยวกับเรื่องนี้มาตลอด เนื่องจากเป็นปัญหาของทางโรงเรียนในเรื่องไม่สามารถเกณฑ์เด็กที่อยู่ในวัยเรียนให้เข้าเรียนได้อย่างทั่วถึง มีสาเหตุจาก หมู่บ้านของชาวเขาจะตั้งกระจัดกระจายเป็นห่อมบ้านขนาดเล็ก ห่างไกลจากที่ตั้งของโรงเรียน มีการคมนาคมลำบาก นอกจากนี้ชาวเขามักชอบพ้อขี้ด้นบ่อและไม่มีความสนใจ (ขจิตกัธ นุรขพัฒน์, 2528)

ปัญหาด้านนโยบายการจัดการเรียนการสอน ผู้บริหารส่วนใหญ่ มีปัญหาในเรื่องงบประมาณในการดำเนินงานตามนโยบายที่ได้รับมาไม่พอเพียง ทั้งนี้อาจเนื่องจากนโยบายที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนให้กับนักเรียนชาวเขาที่โรงเรียนได้รับมาจากหลายหน่วยงาน โดยกำหนดนโยบายมาแต่ไม่มีงบประมาณให้ เนื่องจากโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในชุมชนชาวเขาส่วนใหญ่ซึ่งเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ได้รับการจัดสรรงบประมาณมาน้อย เพียงพอสำหรับบริหารในโรงเรียนเท่านั้น จึงไม่มีงบประมาณเหลือพอที่จะดำเนินงานตามนโยบายที่ได้รับมา ผู้บริหารส่วนใหญ่มีข้อเสนอแนะ โดยจัดสรรงบประมาณในการดำเนินการตามนโยบายเพิ่มขึ้น เพราะงบประมาณที่ได้ในปัจจุบันมีไม่เพียงพอ

2. ด้านการนำหลักสูตรไปใช้

2.1 การบริหารและบริการหลักสูตร

ผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารทุกโรงเรียน แบ่งเวลาเรียนเป็น 2 ภาคเรียน โดยส่วนใหญ่เรียนวันจันทร์ถึงวันศุกร์หยุดวันเสาร์และวันอาทิตย์ ซึ่งข้อค้นพบนี้ผู้วิจัยมีความเห็นว่า การกำหนดการเปิด - ปิด ของโรงเรียนซึ่งใช้เหมือนกับโรงเรียนพื้นราบทั่วไปนั้น ไม่เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นและ

อาชีพของชาวเขา เนื่องจากสังคมชาวเขาเป็นสังคมเกษตรกรรมเพื่อการบริโภคในครัวเรือน โดยเฉพาะในช่วงฤดูฝนและฤดูเก็บเกี่ยวเด็กนักเรียนต้องติดตามและช่วยเหลือผู้ปกครองไปไร่ซึ่งอยู่ห่างไกล แต่โรงเรียนเปิดเรียนทำให้เกิดการไม่มาเรียนติดต่อกันเป็นเวลานาน ในช่วงฤดูร้อนไม่มีงานทำ แต่โรงเรียนปิดเรียน รวมทั้งในช่วงเทศกาลหรือประเพณีของนักเรียนจะไม่มาเรียนหลายวัน ควรมีการกำหนดการเปิด - ปิดโรงเรียนให้สอดคล้องกับช่วงฤดูกาลที่ชาวเขาต้องประกอบอาชีพ หรือมีการสอนชดเชยในวันหยุด เช่น สอนวันจันทร์ถึงวันเสาร์ปิดวันอาทิตย์ แล้วรวบรวมวันที่สอนชดเชยมาปิดในช่วงฤดูกาลประกอบอาชีพของชาวเขา ซึ่งจะเป็นการแก้ปัญหาให้นักเรียนขาดเรียนได้ในทางหนึ่ง

ผู้บริหารส่วนใหญ่ มีการจัดครูเข้าสอนโดยคำนึงถึงประสิทธิภาพการสอนของครู ซึ่งสอดคล้องกับปริยาพร วงศ์บุตรโรจน์ (2535) ที่กล่าวว่า การจัดครูเข้าสอนจำเป็นต้องคำนึงถึงความ เชื่อวชาญและประสิทธิภาพของครู ทั้งนี้เนื่องจากการสอนนักเรียนชาวเขาซึ่งมีความแตกต่างจากนักเรียนพื้นราบหลายด้าน เช่น ภาษา สภาพความเป็นอยู่ ลักษณะนิสัย การเรียนการสอนจึงมีการปรับเปลี่ยนให้เข้ากับสภาพนั้น ๆ ของนักเรียน ฉะนั้นการจัดครูเข้าสอนในแต่ละชั้นต้องคำนึงถึงประสิทธิภาพการสอนก่อน ผู้บริหารส่วนใหญ่ มีการเตรียมบุคลากรเพื่อการจัดการเรียนการสอน โดยจัดประชุมชี้แจงเกี่ยวกับหลักสูตร แผนการสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับวิธีการเตรียมบุคลากรดังที่ ศักดิ์ อุทรานันท์ (2527) ชำรง บัวศรี (2531) และปริยาพร วงศ์บุตรโรจน์ (2535) กล่าวว่า การเตรียมบุคลากรเพื่อจัดการเรียนการสอนนั้นทำได้โดยการประชุมชี้แจง การอบรม การสัมมนา การประชุมปฏิบัติการ และการเผยแพร่เอกสาร มีการกำหนดให้ครูในโรงเรียนมีความรู้ เกี่ยวกับชาวเขาเผ่าที่สอน โดยให้มีความรู้เกี่ยวกับ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมและประเพณีของชาวเขา ซึ่งสอดคล้องกับสมยศ เม่นแฉ่ม (2539) ที่กล่าวว่า การทำงานกับชาวเขาให้ได้ผลดีนั้นควรได้ศึกษาในเรื่องลัทธิ ประเพณี ความเชื่อและวัฒนธรรมของชุมชนนั้นให้เข้าใจต้องแท้ก่อน และได้จัดบริการวัสดุหลักสูตรให้กับครู โดยจัดบริการหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) และคู่มือครู ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนส่วนใหญ่ได้รับจัดสรรวัสดุ หลักสูตรในประเภทดังกล่าวจากหน่วยงานต้นสังกัดอยู่แล้ว

ปัญหาในเรื่องการบริหารและบริการหลักสูตร ผู้บริหารส่วนใหญ่มีปัญหาในเรื่อง ครูมีจำนวนน้อยต้องรับภาระงานมาก และงบประมาณในการจัดหาวัสดุหลักสูตรเพิ่มเติมไม่พอเพียง ซึ่งข้อค้นพบดังกล่าวสอดคล้องกับ ผลการสัมมนาของหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการศึกษาของโครงการพัฒนาที่สูงไทย - เยอรมัน (2526) ที่พบว่า โรงเรียนบนพื้นที่สูงส่วนมากขาดแคลนกำลังครู เนื่องจากข้อขัดข้องที่ราบโดยสอนอยู่เพียง 1-2 ปี และหาครูขึ้นไปบรรจุยาก ทำให้ครูต้องรับผิดชอบสอนหลายชั้นแล้วครูต้องรับผิดชอบงานในหน้าที่อื่นนอกเหนืองานสอนอีก เช่น โครงการอาหารกลางวัน งานพัสดุ การเงิน ฯลฯ และปัญหางบประมาณในการหาวัสดุหลักสูตรเพิ่มเติมไม่เพียงพอ นั้นสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ระถอง มงคลการุณย์ (2530) ที่พบว่า โรงเรียนไม่ได้จัดทำเอกสารประกอบหลักสูตรเพิ่มเติม เนื่องจากงบประมาณที่โรงเรียนได้รับในแต่ละปีมีจำนวนน้อย และเนื่อง

จากโรงเรียนประถมศึกษาที่ตั้งอยู่ในชุมชนชาวเขาส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก และมีปัญหาหนักแต่ได้รับงบประมาณในจำนวนน้อย ทางโรงเรียนจึงต้องนำงบประมาณนั้นไปพัฒนาโรงเรียนในด้านต่าง ๆ ที่จำเป็นก่อน ทำให้ไม่เหลืองบประมาณมาจัดซื้อวัสดุหลักสูตรเพิ่มเติมจากที่ได้รับมา ผู้บริหารได้เสนอแนะว่า รัฐบาลควรจัดสรรงบประมาณและบุคลากรในโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในชุมชนชาวเขาให้เพียงพอ

2.1.2 การส่งเสริมและสนับสนุนการใช้หลักสูตร

ผู้บริหารส่วนใหญ่ มีการสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ครู โดยให้ความเป็นกันเองกับครูและส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูเข้ารับการอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ซึ่งสอดคล้องกับ สจัด อุทรานันท์ (2527) ที่กล่าวว่า ผู้บริหารควรมีการให้กำลังใจและบำรุงขวัญแก่ครูผู้ใช้หลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อเป็นเชื้ออย่างแก่ครูคนอื่น ซึ่งการสร้างขวัญและกำลังใจให้กับครูในโรงเรียนประถมศึกษาที่ตั้งอยู่ในชุมชนชาวเขามีความสำคัญมาก เนื่องจากครูต้องทำงานหนัก เพราะครูมีน้อยแล้ว ครูต้องเผชิญกับความยากลำบากของการเดินทาง อาหารการกิน ที่อยู่อาศัย รวมทั้งผู้ก่อการร้าย การสร้างขวัญและกำลังใจนั้น ทำให้ครูมีความตั้งใจทำงาน อุตุน และไม่คิดจะย้ายโรงเรียน มีการสนับสนุนและส่งเสริมให้นักเรียนมาเรียน โดยการจัดอุปกรณ์การเรียน เช่น หนังสือ สมุด ดินสอ ให้กับนักเรียนที่ขาดเงินและโครงการอาหารกลางวัน สอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (2526 อ้างถึงในจินตนา วิศิษฎ์วงศ์, 2529) ที่ได้กำหนดให้โรงเรียนประถมศึกษาจัดบริการอาหารกลางวัน การช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสื่อการเรียนและการช่วยเหลือนักเรียนขาดเงิน นอกจากนี้ ขจิตกัญ มุขพัฒน์ (2528) ได้กล่าวไว้ว่า ชาวเขาส่วนใหญ่มีสภาพความเป็นอยู่อดคัด ขาดแคลน ขาดเงิน ไร้การศึกษา จึงไม่อาจส่งบุตรหลานเข้าเรียนได้ หากไม่ได้รับการช่วยเหลือจาก โรงเรียนในด้านอุปกรณ์การเรียน เครื่องแต่งกาย และจากการสังเกต พบว่า โรงเรียนมีโครงการอาหารกลางวันและอุปกรณ์การเรียนการสอนให้กับนักเรียนทุกคน และนักเรียนชาวเขาส่วนใหญ่จะขาดเงินขาดแคลนอุปกรณ์การเรียนการสอนและขาดแคลนอาหารการกิน เมื่อโรงเรียนได้ให้ความช่วยเหลือสิ่งเหล่านี้ ทำให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการเรียนและชอบมาโรงเรียนมากขึ้น มีการส่งเสริมและสนับสนุนการเตรียมการจัดการเรียนการสอนของครู โดยจัดประชุมครูเพื่อวางแผนและเตรียมงานก่อนเปิดภาคเรียน มีการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนของครู โดยให้ครูได้แลกเปลี่ยนความรู้กันเกี่ยวกับวิธีสอนและเทคนิคการสอน ข้อค้นพบนี้สอดคล้องกับ กระทรวงศึกษาธิการ (2535) ที่ให้ผู้บริหารส่งเสริมครู โดยการประชุมครู การให้ครูได้เชื่อมชมการสอนของครูคนอื่นและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน มีการส่งเสริมและสนับสนุนการผลิตและการใช้สื่อการสอนของครู โดยจัดสรรงบประมาณและจัดหาวัสดุอุปกรณ์ในการผลิตสื่อการสอน มีการส่งเสริมและสนับสนุนการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอนของครู โดยให้ครูประเมินผลการเรียนทั้งทางด้านความรู้และการปฏิบัติ มีการนิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตร โดยวางแผนการนิเทศและติดตามผลร่วมกันระหว่างครู ผู้บริหารและ

ศึกษานิเทศก์ เป็นการทำงานร่วมกันของครู ผู้บริหารและศึกษานิเทศก์ ดังนั้นการนิเทศควรมีการวางแผนร่วมกัน ปรึกษาหารือกัน ซึ่งจะก่อให้เกิดความเข้าใจกันและเสริมกำลังใจกัน รู้ปัญหาและทำให้การจัดการเรียนการสอนได้ตรงเป้าหมาย แต่จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารและครู พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ที่อยู่ห่างไกล ทุกกันดาร ไม่ได้ได้รับความสนใจและตรวจเยี่ยมจากศึกษานิเทศก์หรือหน่วยงานต้นสังกัด

ปัญหาในเรื่องการส่งเสริมการใช้หลักสูตร ผู้บริหารส่วนใหญ่มีปัญหาในเรื่อง ครูมีภาระงานมากจึงไม่มีเวลาจัดทำแผนหรือศึกษาวัสดุหลักสูตร สอดคล้องกับการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนและครู ที่พบว่า มีครูไม่ครบชั้นเรียน หน้าที่รับผิดชอบมีมาก เช่น งานการเงิน งานพัสดุ โครงการอาหารกลางวัน ทำให้ครูต้องแบ่งเวลาไปทำงานเหล่านี้ให้เสร็จเรียบร้อยก่อน เนื่องจากงานเหล่านี้หน่วยงานต้นสังกัดจะมีการตรวจสอบอยู่เสมอ และมีผลต่อการทำงานของผู้บริหารและครูที่รับผิดชอบ ทำให้ครูไม่มีเวลาจัดทำแผนหรือศึกษาวัสดุหลักสูตร ซึ่งเป็นงานที่หน่วยงานต้นสังกัดไม่ค่อยมาตรวจสอบมากนัก

2.2 การปรับหลักสูตร

2.2.1 การปรับเนื้อหา

ครูส่วนใหญ่ มีการปรับเนื้อหาของหลักสูตรประถมศึกษา ทุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นและสังคมของชาวเขา และปรับเนื้อหาโดยการนำเนื้อหาหลาย ๆ กลุ่มวิชามาบูรณาการกัน ซึ่งสอดคล้องกับ แนวดำเนินการจัดการเรียนการสอนตาม หลักสูตรประถมศึกษา ทุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ของกระทรวงศึกษาธิการ (2535) โดยให้จัดการเรียนการสอนให้ยึดหยุ่นตามเหตุการณ์และสภาพท้องถิ่น โดยให้ท้องถิ่นพัฒนาหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่นตามความเหมาะสม และจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารและครู ส่วนใหญ่ เห็นว่า หลักสูตรประถมศึกษา ทุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ไม่เหมาะสมกับการนำมาสอนให้กับชาวเขา เพราะมีเนื้อหาหนัก นักเรียนรับรู้อาจได้บ้าง การปรับเนื้อหาควรเน้นสอนกลุ่มทักษะ และให้นำกลุ่มวิชาต่าง ๆ มาบูรณาการกัน รุ่ง แก้วแดง (2526) ได้เสนอแนะว่า การจัดการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษาเพื่อชาวเขานั้น ควรปรับปรุงเปลี่ยนแปลง โดยบูรณาการกลุ่ม สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต สร้างเสริมลักษณะนิสัย และการงานและพื้นฐานอาชีพ เข้าด้วยกัน

ปัญหาในเรื่องการปรับเนื้อหา ครูส่วนใหญ่มีปัญหาในเรื่อง ไม่มีความรู้ในการปรับเนื้อหาดีพอ ซึ่งสอดคล้องกับ กรมวิชาการ (2538) พบว่า ปัญหาและอุปสรรคจากการใช้หลักสูตรของโรงเรียนนั้น ครูขาดความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ซึ่งในเรื่องนี้ผู้วิจัยเห็นว่า ควรมีการจัดอบรมการจัดทำหลักสูตรสำหรับท้องถิ่นให้

กับผู้บริหารและครูในโรงเรียนประถมศึกษาที่ตั้งอยู่ในชุมชนชาวเขา มีโรงเรียนนำร่องที่ปรับหลักสูตรให้สอดคล้องกับชาวเขาเพื่อเป็นตัวอย่างให้โรงเรียนอื่น ๆ ได้ศึกษาและปฏิบัติตาม และครูส่วนใหญ่ให้ข้อเสนอแนะว่า ควรมีการปรับเนื้อหาโดยเนื้อหาสภาพท้องถิ่นและสังคมของชาวเขาเป็นหลัก เพื่อให้ นักเรียนสามารถนำไปใช้ในวิถีประจำวันได้

2.2.2 การปรับเวลาเรียน

ครูส่วนใหญ่ มีการปรับเวลาเรียน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพนักเรียน และปรับเวลาเรียนโดยเพิ่มเวลาเรียนในเนื้อหาที่จำเป็นสำหรับชาวเขา ซึ่งตรงกับการสัมภาษณ์ผู้บริหารและครู พบว่า นักเรียนเรียนรู้อาจได้ช้า ไม่บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ เนื่องจากนักเรียนไม่เข้าใจภาษาไทย และไม่เห็นความสำคัญของการเรียน นักเรียนขาดเรียนบ่อย จึงจำเป็นต้องปรับเวลาเรียนให้สอดคล้องกับนักเรียน และจากการสัมภาษณ์ครูส่วนใหญ่ ได้เสนอแนะว่าควรเพิ่มเวลาเรียนในกลุ่มทักษะ เนื่องจากเมื่อนักเรียนมีความรู้และเข้าใจในกลุ่มทักษะโดยเฉพาะภาษาไทยได้ดีแล้ว นักเรียนก็จะสามารถเรียนกลุ่มวิชาอื่นๆ ได้ดีตามมา

ครูส่วนใหญ่มีปัญหาในเรื่อง เวลาเรียนที่ปรับยังไม่สอดคล้องกับสภาพนักเรียน จากการสัมภาษณ์ครู พบว่า ถึงแม้จะปรับเวลาเรียนโดยเพิ่มเวลาเรียนให้มากขึ้นแล้วก็ตามนักเรียนก็ยังเรียนได้ช้า เพราะไม่เห็นความสำคัญของการเรียน ขาดเรียนบ่อย ทำให้เรียนไม่ค่อยเื่อง บางเรื่องถ้าเป็นเรื่องยากนักเรียนก็จะไม่สนใจ ทำให้ครูต้องสอนจนกว่านักเรียนจะเข้าใจ ส่งผลให้เรียนไม่ทันตามที่กำหนดไว้ ในเรื่องนี้ผู้วิจัยเห็นว่า ครูต้องหาวิธีสอนและสื่อการสอนที่แปลกใหม่ ได้รับความสนใจนักเรียน ให้เกิดการเรียนที่สนุกสนานไม่น่าเบื่อ มีความอดทน และครูได้ให้ข้อเสนอแนะในการปรับเวลาเรียนว่า ควรเพิ่มเวลาเรียนในกลุ่มทักษะ เพราะเป็นวิชาที่นักเรียนมีปัญหาและเป็นพื้นฐานในการเรียนกลุ่มวิชาอื่น

2.3 การจัดการเรียนการสอน

2.3.1 การเตรียมการสอน

ครูส่วนใหญ่ มีการจัดทำแผนการสอนหรือกำหนดการสอน โดยจัดทำแผนการสอนหรือกำหนดการสอนเป็นบางวิชา ส่วนใหญ่จะเป็นวิชาคณิตศาสตร์และภาษาไทย เนื่องจากครูมีการรับผิดชอบมากทั้งงานสอน งานธุรการและโครงการต่างๆ เช่น อาหารกลางวัน เป็นต้น จากการสอบถามครู พบว่า ครูส่วนใหญ่สอนประจำชั้นมากกว่า 1 ชั้น จัดทำแผนการสอนได้ไม่ครบทุกวิชา จะทำเฉพาะกลุ่มวิชาหลักๆ ที่ครูสอนเป็นส่วนใหญ่ เช่น คณิตศาสตร์ ภาษาไทย ครูส่วนใหญ่ไม่ได้เตรียมภาษาของชาวเขาเพื่อที่จะใช้พูดกับนักเรียนในชั้น เนื่องจากไม่ต้องการให้นักเรียนพูดภาษาชาวเขาในชั้นเรียน ในเรื่องนี้ รัตนา สิริพานิช (2507) ได้กล่าวถึงคุณสมบัติของครูในท้องถิ่นที่มีเด็ก

พูดภาษาถิ่นว่า ครูที่สอนเด็กเหล่านี้ควรพูดได้ทั้งสองภาษาคือ ภาษาถิ่นและภาษากลาง เพื่อจะได้อธิบายเด็กเป็นภาษาถิ่นก่อนแล้วจึงพยายามดึงเด็กเหล่านี้ให้ใช้ภาษาไทยกลางมากขึ้นเรื่อยๆ แต่จากงานวิจัยครูไม่ได้เตรียมภาษาถิ่น มุ่งเน้นแต่ภาษาไทยกลาง ทำให้นักเรียนเรียนได้ช้า ดังนั้น ครูควรมีการเตรียมภาษาชาวบ้านไว้บ้าง โดยเฉพาะคำหรือประโยคที่จำเป็นในการสอนแต่ละครั้ง หรือคำใหม่ที่นักเรียนไม่รู้จัก นอกจากนี้ยังจะเป็นการเรียนรู้ภาษาของครูและช่วยอนุรักษ์วัฒนธรรมของชาวบ้านไว้อีกด้วย

ปัญหาในเรื่องการเตรียมการสอน ครูส่วนใหญ่ มีปัญหาในเรื่อง ภาระหน้าที่มีมากทำให้ไม่มีเวลาจัดเตรียมการสอนได้ต่อเนื่อง สอดคล้องกับผู้บริหารโรงเรียน ที่พบว่า ปัญหาในการส่งเสริมและสนับสนุนการใช้หลักสูตร ครูมีภาระงานมากจึงไม่มีเวลาจัดทำแผน ผู้วิจัยเห็นว่า หน่วยงานควรจะทำแผนการสอนสำหรับโรงเรียนประถมศึกษาที่ตั้งอยู่ในชุมชนชาวบ้านขึ้น โดยเน้นแผนการสอนที่สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นของชาวบ้าน และช่วยอำนวยความสะดวกให้กับครู

2.3.2 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ครูส่วนใหญ่ ไม่ได้ใช้ภาษาชาวบ้านแต่ที่สอนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เนื่องจากไม่ต้องการให้นักเรียนพูดภาษาชาวบ้านในชั้นเรียน อาจเนื่องจากครูคิดว่าการสอนโดยให้นักเรียนได้ใช้แค่ภาษาไทยในชั้นเรียนอย่างเดียว จะทำให้นักเรียนรู้ภาษาไทยได้ดี แต่จากการวิจัยของสำนักงานศึกษาธิการเขต 2 จังหวัดยะลา (2517) พบว่า การสอนโดยใช้ภาษาแม่เป็นสื่อทำให้ผู้เรียนเกิดความพร้อมทางภาษาไทยมากกว่าการสอนโดยใช้ภาษาไทยล้วน ๆ และสมยศ เม่นแถม (2539) ได้กล่าวไว้ว่า หลักการจัดการศึกษาให้แก่ชาวบ้านนั้นไม่ควรขัดขวางในเรื่องภาษาของชาวบ้าน เพราะภาษาเป็นวัฒนธรรมอย่างหนึ่งเป็นสิ่งที่แสดงความมั่นคงของชน ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการให้ความรู้ อบรมเกี่ยวกับการสอนให้กับนักเรียนชาวบ้าน เช่น การสอนเด็กสองภาษา ให้กับครูในโรงเรียนประถมศึกษาที่ตั้งอยู่ในชุมชนชาวบ้าน ครูส่วนใหญ่รับผิดชอบสอนประจำชั้นมากกว่า 1 ชั้น จัดการสอนโดย สอนห้องแรกและมอบหมายงานแล้วจึงไปสอนอีกห้องหนึ่ง ใช้วิธีสอนแบบสาคิด แต่จากการสังเกตการจัดการเรียนการสอน พบว่า ครูทั้ง 16 คน ใช้วิธีสอนแบบบรรยาย ทั้งนี้ผู้วิจัยสังเกตครูเพียงคนละ 1 ครั้ง อาจเป็นความบังเอิญที่ไปสังเกตครูจัดการสอนแบบบรรยาย จึงทำให้ได้ผลที่ขัดแย้งกับการตอบแบบสอบถามของครู โรงเรียนประถมศึกษาที่ตั้งอยู่ในชุมชนชาวบ้าน ส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนขนาดเล็กก็มีครูน้อยไม่เพียงพอกับจำนวนชั้นที่เปิดสอน นอกจากนี้โรงเรียนยังอยู่ในพื้นที่กันดารซึ่งครูผู้สอนจะขอย้ายออกจากพื้นที่ตลอดทำให้ขาดครูกำลังครู และตำแหน่งที่ว่างลงก็หาครูมาบรรจุแทนได้ช้า ทำให้ครูต้องสอนหลายชั้น รวมทั้งโรงเรียนขาดแคลนสื่อ อุปกรณ์การเรียนการสอน ครูต้องใช้วิธีสอนแบบสาคิด เพราะใช้อุปกรณ์น้อย และสะดวกสำหรับครู ดังนั้นหน่วยงานต้นสังกัดควรจัดสรรงบประมาณและพิจารณาบรรจุหรือย้ายครูตามความจำเป็นและความต้องการของโรงเรียนหรือพิจารณาครูอัตราจ้างให้กับโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในชุมชนชาวบ้าน

ปัญหาในเรื่องการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครูส่วนใหญ่ มีปัญหาในเรื่อง การเรียนรู้ของนักเรียนเป็นไปได้ช้าเพราะใช้ภาษาชาวเขามากกว่าภาษาไทย จากการสัมภาษณ์ครู พบว่าการจัดการเรียนการสอนไม่บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ส่วนหนึ่งมาจากนักเรียนไม่เข้าใจภาษาไทย และสนิท วงศ์ประเสริฐ (2530) กล่าวว่า การที่ชาวเขาเรียนรู้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สองนั้น จะต้องต่อสู้กับกำแพงภาษาเมื่อความรู้ทางภาษาไม่คงทำให้เด็กทำแบบฝึกหัดไม่ค่อยได้ ในเรื่องนี้ ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ควรจัดอบรมครูเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนเด็กที่พูดสองภาษา หรือบรรจครูที่เป็นชาวเขาในพื้นที่นั้น ๆ เพราะเข้าใจภาษาและได้รับการยอมรับจากนักเรียน จากการสัมภาษณ์ครู และข้อเสนอแนะของครู พบว่า ควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริงและแสดงออกให้มากที่สุด เพราะถ้าเรียนเนื้อหาเกินไปนักเรียนจะไม่รับและไม่สนใจเรียน

2.3.3 สื่อการสอน

จากผลการวิจัย พบว่า ครูส่วนใหญ่ ใช้สื่อที่ผลิตขึ้นเอง โดยใช้วัสดุเหลือใช้ต่าง ๆ ครูส่วนใหญ่ ไม่ใช้หนังสือหรือแบบฝึกหัดที่จัดทำขึ้นสำหรับนักเรียนชาวเขา ซึ่งจากการสังเกต พบว่า ครูส่วนใหญ่ใช้สื่อประเภทคำราหรือเอกสารที่ใช้ประกอบการเรียนการสอนตามที่ได้รับแจกมา ส่วนครูที่ใช้สื่ออื่น โดยจัดทำขึ้นเอง สร้างร่วมกับครูคนอื่นและเป็นหนังสือที่ทางจังหวัดจัดทำขึ้น เนื่องจากสภาพโรงเรียนประถมศึกษาที่ตั้งอยู่ในชุมชนชาวเขานั้นอยู่ห่างไกล ทุกกันดาร การนำสื่อสำเร็จรูปมาโรงเรียนมีความลำบากต่ออาจชำรุดเสียหาย และงบประมาณในการจัดซื้อมีน้อย ทำให้ครูต้องผลิตสื่อขึ้นใช้เองและได้สื่อที่หาง่ายและตรงกับความต้องการของครูมากที่สุด นอกจากนี้ครูไม่มีเวลา ความรู้หรืองบประมาณในการจัดทำหนังสือหรือแบบฝึกหัดสำหรับนักเรียนชาวเขา ในเรื่องนี้หน่วยงานต้นสังกัดควรเข้าไปศึกษาและส่งเสริม เพราะสิ่งเหล่านี้จะช่วยให้ชาวเขาเกิดการเรียนรู้ได้เร็วขึ้น

ปัญหาในเรื่องสื่อการสอน ครูส่วนใหญ่ มีปัญหาในเรื่อง งบประมาณในการจัดซื้อและจัดทำสื่อไม่เพียงพอ ในเรื่องนี้ควรมีการจัดอบรมหรือแนะนำเกี่ยวกับการจัดทำสื่อให้กับครูเพื่อให้ครูรู้จักนำของเหลือใช้หรือทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่รอบตัวมาผลิตหรือจัดทำสื่อ ทำให้ประหยัดงบประมาณและครูได้สื่อตามต้องการ จากการสัมภาษณ์ครูและจากข้อเสนอแนะของครู พบว่า โรงเรียนต้องการความช่วยเหลือในเรื่องสื่อการสอนและวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนให้เพียงพอกับจำนวนนักเรียน โดยเฉพาะโทรทัศน์เนื่องจากนักเรียนชาวเขาให้ความสนใจมาก และช่วยให้นักเรียนเรียนรู้สิ่งต่างๆรอบตัวจากโทรทัศน์

2.3.4 การวัดและประเมินผล

ครูส่วนใหญ่ มีจุดประสงค์ในการวัดผลและประเมินผล เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน เครื่องมือที่ใช้วัดผลและประเมินผลครูผู้สอนสร้างขึ้นมาจาก ใช้เกณฑ์การผ่าน

จุดประสงค์ในสมุดประจำชั้น โดยใช้ตามเกณฑ์การผ่านจุดประสงค์ตามที่ระบุไว้ในคู่มือการวัดผลและประเมินผล สอดคล้องกับข้อเสนอแนะของครู พบว่า การวัดผลและประเมินผลควรวัดผลตามสภาพความเป็นจริง จะทำให้ครูทราบความสามารถของนักเรียนแต่ละคน จากการสังเกต พบว่า ครูส่วนใหญ่ใช้วิธีการวัดผลโดยการซักถามนักเรียน จากการสัมภาษณ์ครู พบว่า การจัดการเรียนการสอนนั้นไม่บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้และจากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร พบว่า การจัดการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนชาวเขานั้นควรมุ่งที่คุณภาพชีวิต ไม่ควรมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนมากเกินไป ผู้วิจัยเห็นว่า ควรจะมีเกณฑ์การวัดผลและประเมินผลเฉพาะนักเรียนชาวเขา

ปัญหาในเรื่องการวัดผลและประเมินผล ครูส่วนใหญ่ ไม่มีปัญหา ถึงอย่างไรก็ตามในเรื่องการวัดผลนี้ครูควรจะเป็นผู้รู้จักและเข้าใจนักเรียนในด้านต่าง ๆ เป็นอย่างดี ทำให้สามารถวัดผลและประเมินผลนักเรียนได้ครอบคลุมจุดประสงค์ และเครื่องมือที่นำมาวัดผลนักเรียนต้องมีคุณภาพจึงจะวัดผลได้ตรงตามความต้องการ ฉะนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารโรงเรียนหรือผู้ที่เกี่ยวข้องควรรี้นำคำปรึกษา แนะนำหรือจัดการอบรมสัมมนาในเรื่องการสร้างเครื่องมือวัดผลให้ตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้อ

2.3.5 กิจกรรมเสริมหลักสูตร

จากผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารทั้งหมด มีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร โดยจัดกิจกรรมกีฬา จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรตามความพร้อมของครู และจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรในเวลาเรียน อาจเป็นเพราะโรงเรียนมีครูน้อย ภารกิจการงานต่าง ๆ มาก ทำให้ครูไม่มีเวลาจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรครบตามหลักสูตรกำหนดหรือทำได้ไม่เต็มที่ และจากการสำรวจ พบว่า โรงเรียนประถมศึกษาที่ตั้งอยู่ในชุมชนชาวเขา ขาดแคลนอาคารเรียน ห้องเรียน และสภาพพื้นที่แคบ ทำให้ขาดสถานที่จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร นอกจากนี้โรงเรียนอยู่ห่างไกล ทुरกันดาร ทำให้การนำวัสดุอุปกรณ์ ในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรมาลำบาก และการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรส่วนใหญ่จัดในเวลาเรียน อาจเนื่องจากบ้านของนักเรียนอยู่ไกลโรงเรียนการเดินทางใช้เวลามาก และครูส่วนใหญ่เป็นคนนอกพื้นที่ในวันหยุดต้องกลับบ้าน นักเรียนต้องช่วยพ่อแม่ทำงาน จึงไม่สามารถจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรนอกเวลาเรียนได้ ฉะนั้นช่วงเวลาเรียนจึงเหมาะสมและสะดวกสำหรับครูและนักเรียนมากที่สุด

ปัญหาในเรื่องการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ผู้บริหารส่วนใหญ่ มีปัญหาในเรื่อง งบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรไม่พอเพียง จากสภาพปัญหาดังกล่าวควรจัดงบประมาณมาให้เพียงพอ ผู้บริหารโรงเรียนและครูควรมีการติดต่อประสานงาน ขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนด้วย เพราะงบประมาณที่จัดสรรมาให้มีไม่เพียงพออยู่แล้ว และผู้บริหารโรงเรียนได้ให้ข้อเสนอแนะว่า ควรจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น สภาพของโรงเรียนและงบประมาณที่ได้รับมา

3. สภาพครูและนักเรียน

3.1 สภาพครู

จากผลการวิจัย พบว่า ครูส่วนใหญ่ เดินทางมาโรงเรียนโคจรดจักรยานยนต์ บางคนพักอาศัยอยู่ในโรงเรียน จำเป็นต้องรู้เรื่องต่าง ๆ เกี่ยวกับชาวเขาเผ่าที่สอน โดยเรื่องที่จำเป็นคือ ขนบธรรมเนียมและประเพณีของชาวเขา มีวิธีการเรียนรู้เรื่องที่เกี่ยวข้องกับชาวเขาเผ่าที่สอนโดยพูดคุยซักถามจากนักเรียน จากการสัมภาษณ์ครู พบว่า ครูต้องรู้เกี่ยวกับประเพณีและวัฒนธรรมของชาวเขา และสมยศ เม่นแถม (2539) ได้กล่าวถึง ความคิดเห็นของครูที่ทำการสอนอยู่บนคอว่า ผู้ที่จะไปปฏิบัติงานในเขตชาวเขา ต้องศึกษาก่อนว่าจะไปอยู่กับชาวเขาเผ่าใด มีวัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อและภาษาเป็นอย่างไร เมื่อรู้แล้วทำให้ครูสามารถปรับตัวเข้ากับสภาพของชาวเขาและนำมาปรับใช้กับการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนได้ สามารถฟังและพูดภาษาของชาวเขาเผ่าที่สอนได้ โดยสามารถฟังและพูดได้เป็นบางคำ เพราะฉะนั้นครูที่ออกไปปฏิบัติหน้าที่ตามโรงเรียนในหมู่บ้านต่าง ๆ มีความจำเป็นที่จะต้องรู้และเข้าใจในเรื่องภาษาและขนบธรรมเนียมประเพณีของท้องถิ่นที่ตนเข้าไปปฏิบัติงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาษาถิ่นจะมีประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับครูผู้สอน ในการสอนครูจะต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถสูงในการสื่อสารกับนักเรียน การที่ครูเข้าใจภาษาถิ่นจะทำให้ครูสามารถสอนเด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพสูง

ปัญหาในด้านครู คือ ครูมีจำนวนไม่เพียงพอทำให้มีหน้าที่รับผิดชอบมากเกินไป การที่มีครูไม่เพียงพอ ประกอบกับครูมีงานอื่นนอกเหนือจากงานสอน เช่น งานธุรการ การเงิน และงานวัดครูต้องรับผิดชอบมาก ทำให้ไม่มีเวลาจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้เต็มที่ ควรบรรจุครูเพิ่มให้เต็มอัตรา จัดหาครูในตำแหน่งงานธุรการโดยเฉพาะ นอกจากนี้ครูส่วนใหญ่ได้ให้ข้อเสนอแนะว่า ควรจัดสวัสดิการเช่น บ้านพักครู เมื่อกันดารการตรวจเยี่ยมให้ดีมากกว่าเดิม

3.2 สภาพนักเรียน

จากผลการวิจัยพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีฐานะยากจน นักเรียนสามารถพูดภาษาไทย โดยสามารถพูดสื่อความหมายได้แต่ไม่ชัดเจน สามารถอ่านและเขียนภาษาไทยได้ตามระดับชั้นที่เรียน จากข้อค้นพบจะเห็นว่า นักเรียนชาวเขามีปัญหาเกี่ยวกับการพูดภาษาไทยมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับ ประสงค์ ราชเวชและคณะ (2524) พบว่า นักเรียนชาวเขาทุกเผ่าพูดไม่ชัด ได้แก่ เติง พ้อญชนะคัน ร ง ฮ ฎ พ้อญชนะควบกล้า ร ฎ และพ้อญชนะควบสะกด ง น ม ก ค บ รวมทั้งเติงสระ อา แอ อี เอือ อัว ออ เอือะ เอือะ และเติงวรรณยุกต์ ได้แก่ เติงจัตวา ซึ่งทำให้นักเรียนออกเสียงหนึ่งเป็นอีกเสียงหนึ่งและมีผลให้นักเรียนเขียนคำนั้นผิด ดังนั้นครูควรต้องฝึกแก้ไขการพูดไม่ชัด

โดยเน้นการออกเสียงให้ถูก มีกิจกรรมเสริม เช่น ภาษาไทยวันละคำ ประกวดการอ่านคล่อง เขียนคล่อง ให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติอยู่บ่อย ๆ นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ค่าในวิชาภาษาไทย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของกองวิจัยการศึกษา (2531) พบว่า นักเรียนในกลุ่มชาวไทยภูเขาได้คะแนนเฉลี่ยความสามารถพื้นฐาน (เลขคณิตและภาษาไทย) ต่ำที่สุดในกลุ่มชาวไทยต่างวัฒนธรรม สาเหตุที่นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ต่ำเนื่องจากนักเรียนไม่เข้าใจภาษาไทย และจากรายงานการวิจัยของสถาบันระหว่างชาติสำหรับการ ค้นคว้าเรื่องเด็ก (2509) พบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่พูดภาษาถิ่น คือ ปัจจัยในด้านภาษา กล่าวคือ นักเรียนไม่เข้าใจและพูดภาษาไทยไม่ได้ สอดคล้องกับ มังกร ทองสุคติ (2521) นักเรียนมีความสามารถแตกต่างกัน มีสาเหตุจาก เชื้อชาติ เพราะแต่ละเชื้อชาติมีภาษาแม่ของตนเองทำให้สับสนในการใช้ภาษา สุขภาพของนักเรียนส่วนใหญ่เป็นเหา ซึ่งเกี่ยวข้องกับสภาพการดำรงชีวิตและนิสัยของชาวเขาที่ไม่ชอบการอาบน้ำและการรักษาความสะอาด ร่างกาย เพื่อผ้าและที่ปักอาศัย ส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนในเรื่องสุขภาพไม่ได้ผลเท่าที่ควร

ปัญหาด้านนักเรียน คือ นักเรียนได้รับการเอาใจใส่จากผู้ปกครองไม่พอเพียง จากรายงานผลการวิจัย โครงการวิจัยและวางแผนเพื่อพัฒนาการศึกษาจังหวัดปิตคานี (2525) ได้วิเคราะห์ถึงสาเหตุที่ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ มีสาเหตุจากผู้ปกครองไม่สนับสนุนการเรียนของเด็ก เพราะไม่เข้าใจแนวทางของหลักสูตร ขาดความรู้ในการแนะนำเด็ก และจากการศึกษาปัญหาการพัฒนาการศึกษาชาวเขา ซึ่งขจัดก๊อ มุขพัฒน์ (2528) ได้สรุปไว้ดังนี้ ผู้ปกครองไม่นิยมส่งบุตรหลานเข้าโรงเรียน เพราะไม่เห็นความสำคัญของการเรียน ซึ่งอาจเกิดจากผู้ปกครองชาวเขาไม่รู้หนังสือ ไม่สามารถสอนหรือให้คำแนะนำแก่นักเรียนได้ และผู้ปกครองส่วนใหญ่ฐานะยากจน จึงสนใจแต่เรื่องการทำมาหากินไม่ได้สนใจนักเรียน ผู้บริหารและครูควรมีการติดตามนักเรียน มีการเยี่ยมบ้านนักเรียน และพูดคุยซักถามชี้แจงให้ผู้ปกครองนักเรียนเห็นความสำคัญของการเรียน

4. สภาพทั่วไปของโรงเรียน

ลักษณะของชุมชนชาวเขาที่โรงเรียนให้บริการอยู่นั้นตั้งอยู่กระจัดกระจายห่างไกลกัน อาคารเรียนเป็นอาคารปูนชั้นเดียว มีอาคารเรียนและห้องเรียนไม่เพียงพอ โรงเรียนแก้ปัญหาโดยสร้างอาคารเรียนชั่วคราว โรงเรียนส่วนใหญ่ตั้งอยู่บนเขา มีป่าไม้ล้อมรอบ สนามของโรงเรียนมีพื้นที่คับแคบไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน โรงเรียนส่วนใหญ่มีอาคารเรียนเป็นอาคารถาวร มีอาคารอเนกประสงค์ บ้านพักครู ไม่มีโรงอาหารแต่มีที่รับประทานอาหารที่ทางโรงเรียนจัดไว้ให้ มีห้องพยาบาล มีห้องสมุด ห้องส้วม เพียงพอกับจำนวนนักเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ วนิกา วัชรกิจ (2534) ที่พบว่า โรงเรียนประถมศึกษาที่รับชาวเขา ขาดแคลนอาคารเรียน พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขา และป่าไม้ทำให้ไม่สามารถขยายพื้นที่ของโรงเรียนได้ และพื้นที่ของโรงเรียนบางแห่งอยู่ในพื้นที่ของ

กรมป่าไม้การจะขยายพื้นที่ของโรงเรียนหรือการตัดถนนราคาทางเข้าโรงเรียนต้องได้รับอนุญาตจากกรมป่าไม้ก่อน ในเรื่องนี้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเข้าประสานงาน ช่วยเหลือ

ปัญหาในด้านสภาพทั่วไปของโรงเรียน คือ ขาดแคลนน้ำดื่มในช่วงฤดูร้อน ซึ่งปัญหานี้เกิดจากการตัดไม้ทำลายป่าต้นน้ำของชาวเขาทั้งในพื้นที่และนอกพื้นที่เพื่อทำไร่เลื่อนลอยและปลูกพืชเศรษฐกิจ เช่น ถิ่นจี่ กระหล่ำปลี และปัญหานี้ส่งผลกระทบต่อชาวไทยที่นับราบด้วย ในเรื่องนี้รัฐบาลต้องช่วยเหลือเพราะครูในพื้นที่ก็ไม่สามารถเข้าไปแก้ปัญหาได้ และผู้บริหารได้ให้ข้อเสนอแนะว่า ควรปรับปรุงบริเวณและพื้นที่ให้เหมาะสมกับสภาพของโรงเรียนที่เป็นอยู่เท่าที่จะจัดได้

5. ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

ผู้บริหารส่วนใหญ่ มีวิธีการให้ชุมชนชาวเขามีเจตคติที่ดีต่อการเรียนการสอน โดยให้บุคคลในชุมชนเข้ามาเป็นกรรมการศึกษาของโรงเรียน มีการส่งเสริมและสนับสนุนการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและประเพณีของชาวเขา โดยกำหนดวันให้นักเรียนแต่งกายชุดประจำเผ่ามาเรียน มีการจัดกิจกรรมในการช่วยเหลือชุมชนชาวเขา โดยช่วยเหลือครอบครัวของนักเรียนที่ยากจน เช่น เสื้อผ้า อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ชุมชนชาวเขาให้การสนับสนุนและร่วมมือในการจัดการเรียนการสอน โดยบุคคลในชุมชนมาร่วมกิจกรรมต่างๆที่ทางโรงเรียนจัดขึ้นและเมื่อทางโรงเรียนขอความช่วยเหลือ สมอศ เม่นแฉิม (2539) ได้กล่าวว่า หลักการในการจัดการศึกษาให้แก่ชาวเขานั้น ต้องอนุรักษ์วัฒนธรรมของชาวเขา ไม่ไปเกี่ยวข้องกับสิ่งต่าง ความเชื่อทางศาสนา นับถือผี การเช่าไหว้ผี การแต่งกายประจำเผ่า การร้องรำทำเพลง การแสดงจารีต เป็นต้น และจากเจตนารมณ์และข้อเสนอของ 13 ชนเผ่าไทย (2537) เสนอไว้ว่า ทุกชนเผ่าต้องการดำรงเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของแต่ละชนเผ่า พร้อมกับปรับและสืบทอดวัฒนธรรมของคน โรงเรียนควรริเริ่มช่วยเหลือก่อน เช่น เปิดศูนย์ศิลปวัฒนธรรมของชุมชนในโรงเรียน ทำพจนานุกรม ไทย - ชาวเขา นอกจากนี้จะมีประโยชน์ต่อชุมชนแล้วทำให้สร้างความสัมพันธ์กับชุมชนได้อีกทางหนึ่ง โรงเรียนต้องให้ความช่วยเหลือชุมชนทางด้านวิชาการและอื่น ๆ การช่วยเหลือครอบครัวของนักเรียนที่ยากจนนั้นจะทำให้ผู้ปกครองมีทัศนคติที่ดีต่อโรงเรียน ให้ถูกมาเรียนตามปกติและให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนด้วยดี เดือนใจ คีเทศน์ (2527) ได้เสนอแนะว่า โรงเรียนใดที่มีความสัมพันธ์อันดีกับชุมชนชาวเขา บุคคลในชุมชนจะช่วยเหลือโรงเรียนอย่างเต็มที่โดยเฉพาะในด้านแรงงาน

ปัญหาในด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ผู้บริหารส่วนใหญ่ มีปัญหาในเรื่อง การสื่อสารกับชาวเขามีอุปสรรคทางด้านภาษาเพราะชาวเขาไม่เข้าใจภาษาไทย ชาวเขาในแต่ละเผ่าจะมีภาษาประจำเผ่าของตน ไม่ค่อยรู้ภาษาไทยโดยเฉพาะผู้ใหญ่ในหมู่บ้านและครูไม่สามารถพูดภาษาชาวเขาได้ทำให้ติดต่อสื่อสารกันลำบาก ซึ่งในเรื่องนี้ผู้วิจัยมีความเห็นว่าโรงเรียนต้องสร้างความสัมพันธ์อันดีกับผู้นำชุมชนก่อน เช่น ผู้ใหญ่บ้าน เนื่องจากผู้นำชุมชนส่วนใหญ่จะพูดภาษาไทยได้และ

ชาวบ้านจะเชื่อฟัง นอกจากนี้ผู้บริหารให้ข้อเสนอแนะว่า คณะครูในโรงเรียนควรเข้าร่วมกิจกรรมและ ประเพณีต่าง ๆ ของชุมชนอยู่เสมอ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัยนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1.1 ควรมีหลักสูตรสำหรับโรงเรียนประถมศึกษาที่ตั้งอยู่ในชุมชนชาวเขาโดยเฉพาะ เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพของแต่ละท้องถิ่น ประเพณีและวัฒนธรรม ความต้องการของชุมชน และ ส่งเสริมการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและประเพณีของชาวเขา และให้ชาวเขามีส่วนร่วมในการกำหนด หลักสูตร

1.2 จัดอบรมผู้บริหารและครูในโรงเรียนประถมศึกษาที่ตั้งอยู่ในชุมชนชาวเขา ในเรื่อง การจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น และการสอนเด็กที่พูดสองภาษา เพื่อให้ครูได้นำไปใช้ในการจัดการเรียน การสอน

1.3 เร่งแก้ไขปัญหาเรื่องการขาดแคลนครูกำลังครู เช่น การจัดอัตราครูจ้างสอน การบรรจุครูที่เป็นชาวเขา ให้โรงเรียนประถมศึกษาที่ตั้งอยู่ในชุมชนชาวเขา เพื่อช่วยลดภาระหน้าที่ รับผิดชอบของครู และแก้ไขปัญหาครูย้ายลงพื้นที่ราบ

1.4 ควรจัดสรรงบประมาณ อาคารสถานที่ อาหารกลางวัน วัสดุอุปกรณ์การเรียน การสอนและสื่อการสอน ให้กับโรงเรียนประถมศึกษาที่ตั้งอยู่ในชุมชน ให้เพียงพอกับความต้องการ

1.5 ควรส่งเสริมขวัญและกำลังใจของครูที่สอนอยู่ในชุมชนชาวเขาให้ดีกว่าเดิม เช่น การคิดเบี้ยกั้นดาร์หรือเบี้ยเลี้ยงกัศควรคิดตามสภาพจริง เพราะปัจจุบันคิด ร้อยละ 10 เท่ากันหมด ควรคิดกั้นดาร์หรือเลี้ยงกัศมากให้มาก กั้นดาร์หรือเลี้ยงกัศน้อยให้น้อยลงมา มีการประกันชีวิต มีบ้านพักครูที่แข็งแรงถาวรและมีการติดตามนิเทศดูแลอย่างสม่ำเสมอ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหารโรงเรียน

2.1 ส่งเสริมให้ครูเข้ารับการอบรมสัมมนา เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนให้กับ นักเรียนชาวเขา เช่น การจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น การสอนเด็กที่พูดสองภาษา

2.2 ควรมีการส่งเสริมการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมของชาวเขาในโรงเรียน เช่น การสร้างศูนย์ศิลปวัฒนธรรมชาวเขา การกำหนดการแต่งกายชุดประจำเผ่า และการให้ใช้ภาษาชาวเขา ในโรงเรียน

2.3 มีการสร้างขวัญกำลังใจแก่ครูผู้สอนอยู่เสมอ เช่น ความเป็นกันเองกับครู
พิจารณาขึ้นตามการทำงานของครูอย่างยุติธรรม

2.4 ควรสร้างความสัมพันธ์กับผู้นำหมู่บ้านและชาวบ้าน เพื่อการช่วยเหลือการจัด
กิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน และเชิญมาเป็นวิทยากรภายนอกให้ความรู้กับนักเรียน

2.5 ควรมีการประสานงานและขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานอื่น ๆ ทั้งภาครัฐและ
เอกชน เช่น กรมป่าไม้ ศูนย์ส่งเสริมชาวเขา และเจ้าอาวาสหรือพระในเมืองใหญ่ เพื่อขอบริจาคเงิน
สิ่งของ และแรงงาน เพื่อนำมาพัฒนาโรงเรียน

3. ข้อเสนอแนะสำหรับครู

3.1 ควรศึกษาวิธีการจัดทำหลักสูตรให้สอดคล้องกับท้องถิ่น เทคนิควิธีสอน และ
สื่อการสอนใหม่ ๆ ที่จัดให้นักเรียนชาวเขาอยู่เสมอ

3.2 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยมุ่งเน้นคุณภาพชีวิตของนักเรียน การนำไปใช้ใน
ชีวิตประจำวัน ไม่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมากเกินไป

3.3 ควรศึกษาขนบธรรมเนียม ประเพณีและภาษาของชาวเขาเพื่อนำมาใช้ในการจัด
การเรียนการสอน และสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนโดยเข้าร่วมกิจกรรมหรือประเพณีของชุมชน
ชาวเขาอยู่เสมอ

3.4 มีความอดทน เกื้อหนุนความสุขส่วนตัว ใจเย็น ปรับตัวเข้ากับสภาพท้องถิ่นและ
ชาวเขาได้ง่าย ซึ่งจะทำได้ผู้นั้นอยู่ในโรงเรียนและชุมชนชาวเขานั้นอย่างมีความสุข

4. ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยต่อไป

4.1 ควรทำการวิจัยเพื่อศึกษาถึงแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับ
ท้องถิ่นของชาวเขา

4.2 ควรทำการวิจัยเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนให้กับ
นักเรียนชาวเขาแต่ละเผ่า

4.3 ควรทำการวิจัยวิธีการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษาที่ตั้งอยู่ใน
ชุมชนชาวเขาที่มีนักเรียนชาวเขาหลายเผ่ามาเรียนรวมกัน